

PETRUS BERNARDS

DIPLOMA ORIGINALE DOCTORATUS S. ALFONSI IN ARCHIVO VATICANO INVENTUM

Cum anno 1951 in Arch. Vatic. processum Datariae Apostolicae circa elevationem s. Alfonsi in sedem episcopalem S. Agathae Gotorum perquirerem, subito inter folia voluminis 139 *Proc. Dat.* apparuit diploma originale pergamenum (ca. 60 × 80) doctoratus s. Fundatoris nostri, quod iam multoties quaesitum, nunc casu quodam, loco inopinato, inventum erat. Illud volumen 139 *Proc. Dat.* continet in foliis 67-71 acta processus Datariae de Alfonso Maria de Liguori. Inter folia numerata 69 et 70 inveniuntur quattuor folia non numerata, quae praebent varia testimonia afferenda de episcopo electo, e.g. testimonium baptismi, ordinationis sacerdotalis, professionis fidei etc. His quattuor foliis annexa est charta pergamena plicata, quae est diploma originale doctoratus s. Alfonsi in utroque iure. Subsignatum est subscriptionibus manu propria Vice-Cancellarii universitatis Neapolitanae Andreae Bottiglieri et Secretarii Antonii Cesis. Valde dolendum est, quod sigillum Cancellarii, in textu memoratum, ex parte inferiore diplomatis avulsum fuit, cuius avulsionis vestigia in charta originali adhuc bene conspici possunt.

Primum dabo transcriptionem exactam totius textus diplomatis, deinde brevem synopsis omnium rerum, de quibus in textu documenti agitur.

A. TRANSCRIPTIO TEXTUS DIPLOMATIS

Marinus Franciscus Maria Caracciolus Arcella, Abellinatum Princeps, Dux Atripaldae, Marchio Status Sancti Severini, Comes Galeratae Vespulati, ac Status Sereni Baroniarum Lancusiorum, Saragnani, Baronissi Salsulae, Montis frigidi, et Candidae Domnus, Cataphractorum Dux, Aeques Aurei Velleris, ex Hispaniarum primae Classis Magnatibus unus, Regni-que huius perpetuus Magnus Cancellarius.

[I, I] Universis et singulis Mundi praelatis, Principibus, Domnis, Communitatibus universisque, cunctis et singulis, quibuscumque hoc publicum Doctoratus Privilegium inspecturis: Maioribus debitam reverentiam,

Amicis quoque, caeteris salutem, et prosperos ad vota successus in eo, qui est omnium vera salus.

[I, 2] Ad altum scientiarum gradum eminentemque Cathedram, et supremi Doctoratus celeberrimam dignitatem digne scandere promerentur ii, quos laboris studiis, acuto ingenio, et continuis vigiliis gloriosam palmam sapientiae consequutos, Gloriosa et veneranda toto orbe terrarum famosissimi studii Neapolitani autoritas dignis laudum testimoniis perhibet comprobatos, ita ut pariter promoti et approbati apud universos Mundi Principes et Rectores pro eorum assistentia caeteris aliis hominum generibus singulis veniant dignitatibus, Privilegiis, honoribus et laudibus merito coaequandi et saepius praeferendi.

[II.] Cum igitur Magnificus et Peritissimus Domnus Alphonsus de Liguoro (1) Aequus Neapolitanus Scholaris in Jure Pontificio et Cesareo huius inclyti generalis studii Neapolitani, quem scientia, moribus et virtutibus specialis praerogativa honoribus decoravit, Praeeminentissimo utriusque Juris Doctori Domino Andreae Botteglieri Vice-Cancellario praesentatus fuit, ut ad Doctoratus et Magistratus dignitatem, si ad id idoneus compertus fuerit in Jure Canonico et Civili, assumeretur, et proinde capta informatione repertum est, dictum Magnificum Domnum Alphonsum studuisse per quinquennium, et quia non habeat aetatem completam annorum 21 juxta formam Regalem Litterarum; Ideo per Suam Majestatem fuit dispensatum, et die 17 mensis Januarii 1713 acceptis punctis tentativis Videlicet in Jure Canonico: Capitulo finali de Clericis Conjugatis (2), in Jure Civili: Lege prima Codicis de secundis nuptiis (3), die sequenti facto diligenti examine super praedictis, coram Magnificis Joseph Porpora et Hyacinto de Baucio utriusque Juris Doctoribus, visum est, quod ad Doctoratus fastigium scandere possit (4).

[III.] Deinde vero per Magnificos utriusque Juris Doctores Joseph Valletta et Joseph Porpora, ipsius Magnifici Domni Alphonsi in Jure Canonico et Civili Promotores, coram praedicto Praeeminentissimo Domino Vice Cancellario iterum praesentatus fuit, ut ad dignitatem praedictam Doctoratus et Magistratus, quia ad id idoneus compertus fuerat, ut suam assumeretur, et die vigesimo mensis Januarii Millesimo septimcentesimo decimo tertio acceptis punctis Ordinariis, Videlicet in Decreto: Capitulo « placuit », Distinctio 71 (5); in Decretali: Capitulo « ratio nulla » de praebendis et dignitatibus (6), in ff. Lege « huius » de pactis (7), in Codice: Lege « placuit », Codicis de Judiciis (8), die sequenti ingressus est inter Magnificos Doctores de Collegio praedicto in numero opportuno congregatos in nostris Domibus, et Apertis Januis suam lecturam prosequutus est, evidentia doctissimi praemittendo, casus intermino figurando Juris, legesque legendo, glossas cum inductionibus omnium Jurium formalium apte,

intelligibiliter et Magistraliter recitando, et copiose reassumendo cum solitis et opportunis quaestionibus, et contrariis evacuatis.

[IV.] Quiquidem Magnus Domnus Alphonsus, in eius scientia et facundia, memoriae facilitate modoque legendi, praedictisque et aliis, quae in huiusmodi actibus requiruntur, legitime et attencte [!] cognitis et actis, prout in dictis eius examinibus ita laudabiliter, animose et egregie se gessit, quod tam a nobis seu praedicto Praeeminentissimo Domino Vice-Cancellario quam aliis Magnificis Doctoribus Collegiatis unanimiter fuit pro sufficienti, habili, et ut idoneus approbatus, summo cum honore maximisque laudibus et admiratione admissus in dicto utroque Jure pro benemerito et ut idoneus atque dignus unanimi consensu, pari voto, concorditer, Viva Voce, Vivisque Suffragiis, ac nemine penitus discrepante. Et per nos seu per dictum Praeeminentissimum Dominum Vice-Cancellarium suae approbationis et licentiatursae tam publica quam privata documenta reverentissime postulavit.

[V.] Nos igitur consideratis scientia, moribus et virtutibus, quibus praedictum Magnificum Dominum Alphonsum Altissimus illustravit, prout in dictis eius examinibus nobis constitit ex relatione dicti Praeeminentissimi Domni Vice-Cancellarii et aliorum Doctorum Collegii praelibati, auctoritate nostri Cancellariatus Officii, Christi eiusque Matris Gloriosissimae Virginis Mariae nominibus invocatis eundem Magnificum Dominum Alphonsum in dictis Legibus dignissimum ac benemeritum ad habendum et exercendum Officium, culmen, apicem, honorem et dignitatem ac insignia [!] Doctoratus in dicto utroque Jure pronunciamus, asserimus et declaramus, et ex nunc recipimus et admittimus, ac coetui, et nostro aliorumquem Doctorum tenore praesentium, aggregamus, graduamus et effectualiter congregamus, eique in nostri seu praedicti Praeeminentissimi Domni Vice-Cancellarii praesentia personaliter constituto tamque digno et benemerito legendi, glossandi, interpretandi et Cathedram Magistraliter ascendendi, et omnes alios actus Doctorales publice faciendi et exercendi hic et alibi, et quocumque se contulerit, conferendum licentiam et omnimodam potestatem per praesentes concedimus, dictisque Magnificis Promotoribus nostri nomine per praedictum Praeeminentissimum Dominum Vice-Cancellarium facultatem elargiti fuimus, ut ipsi Magnifico Domino Alphonso insignia Doctoratus et honestamenta, ut moris est, exhibeant.

[VI.] Quam ob rem dicti Magnifici sui Promotores eidem insignia Doctoratus dederunt et exhibuerunt: Videlicet: Primo: Cathedram, secundo: Librum clausum et deinde apertum, tertio: Annulum aureum eius digito, quarto: Biretum suo Capiti, quinto: Osculum pacis, et benedictionem Paternam ad laudem Omnipotentis Dei Patris et Filii et Spiritus Sancti. Amen.

[VII.] Quiquidem Magnificus Domnus Alphonsus post supradicta professus fuit juxta formam Bullae Sanctissimi Pii olim Papae IV, praesentibus Magnificis Hyacinto de Baucis, Dominici Joseph Garriglione, Marco Antonio Bianco et Joanne Baptista Vespoli utriusque Juris Doctoribus et aliis.

[VIII.] Et tandem post supradictam Doctoratus dignitatem praedicto Magnifico Domno Alphonso ut suam traditam eo instante et petente; se admitti ad Collegium, fuit provisum, quod capiatur informatio de eius nativitate.

[IX.] Quaquidem informatione postmodum capta, fuit interpositum Decretum tenoris sequentis: Videlicet: « Die 26 mensis Januarii 1713, Neapoli. Visa fide facta per Magnificum Secretarium Sedilis Porta nova, ex qua constat et declaratur, Domnum Doctorem Alphonsum de Liguoro esse Aequitem supradicti Sedilis, et gaudere omnibus Privilegiis, honoribus, dignitatibus et praeheminentiis, quibus gaudent caeteri Aequites eiusdem Sedilis (9), Visisque scripturis praesentatis, per quas constat dictum Domnum Doctorem Alphonsum esse filium legitimum et naturalem Domnorum: Domni Joseph de Liguoro et Domnae Catherinae Cavalieri, ac esse ortum in hac Fidelissima Civitate Neapolis, factaque relatione in Almo Collegio Neapolitano per Magnificum utriusque Juris Doctorem Domnum Andream Botteglieri, Causae Commissarium et Vice-Cancellarium et quia constat, praedictum Domnum Doctorem Alphonsum de Liguoro esse Nobilem et Aequitem supradicti Sedilis Portanova; Ideo per dictum Almu Collegium fuit provisum et decretum, eundem Domnum Doctorem Alphonsum esse admittendum ad praedictum Almu Collegium tamquam Aequitem Neapolitanum prout praesenti Decreto admittitur ad praedictum Almu Collegium et intelligatur admissus a die sui Doctoratus, qua die petiit admitti. Hoc suum etc. Andreas Botteglieri Vice-Cancellarius et Commissarius, Cesis Secretarius ».

[X.] In cuius rei testimonium, dictique Magnifici Domni Alphonssi de Liguoro Aequitis Neapolitani cauthelam praesentes fieri fecimus subscriptas propria manu supradicti Praeeminentissimi Domni Vice-Cancellarii, ac infrascripti Magnifici Secretarii dicti Almi Collegii, nostrique Sigilli rotundi ad arma nostra sculpti roboratas et munitas.

Datum Neapoli, die 19 mensis Martii 1713. Regnante Serenissimo Carolo Dei Gratia Hispaniarum Rege, et Divina favente Clementia Romanorum Imperatore semper Augusto etc.

(Subscriptio manu propria): Andreas Bottiglieri Vice-Cancellarius. Antonius Cesis Almi Collegii Neapolitani Secretarius.

Privilegium Magnifici Domni Alphonssi de Liguoro Doctorati in utroque Jure sub die 21 mensis Januarii 1713.

B. SYNOPSIS DIPLOMATIS

In hoc diplomate Doctoratus s. Alfonsi *sub numeris ab editore ad textum appositis* sequentiâ proponuntur:

- I. Introductio sollemnis totius documenti:
 1. Salus dicitur cunctis et singulis hoc publicum documentum inspecturis;
 2. Agitur de valore et emolumento dignitatis Doctoralis ab universitate Neapolitana exhibitae.
- II. Preambula dignitatis Doctoralis a D. Alfonso expleta:
 1. Studium quinque annorum in universitate Neapolitana,
 2. Dispensatio ab aetate requisita,
 3. Examen factum super punctis tentativis.
- III. Lectura publica D. Alfonsi super punctis ordinariis, die 21 Ianuarii 1713 (Datum speciale Doctoratus!).
- IV. Votum unanime omnium Doctorum Collegiatorum de idoneitate D. Alfonsi ad dignitatem Doctoralem assequendam. D. Alfonso postulat documenta suae approbationis.
- V. Cancellarius universitatis sollemniter declarat D. Alfonso ut Doctorem in utroque Jure et facultatem ipsi concedit, Cathedram magistraliter ascendendi et omnes alios actus Doctorales publicae exercendi. Promotoribus facultas conceditur ad tradenda insignia Doctoratus.
- VI. Traditio insignium dignitatis Doctoralis.
- VII. Professio fidei novi Doctoris iuxta Bullam Pii IV.
- VIII. Petitio D. Alfonsi, ut admittatur in Alnum Collegium Doctorum Neapolitanorum.
- IX. Textus Decreti assumptionis D. Alfonsi in Alnum Collegium Neapolitanum, dati sub die 26 Ianuarii 1713.
- X. Confirmatio totius Documenti subscriptione, manu propria, Vice-Cancellari et Secretarii, et Sigillo (nunc avulso) Cancellarii, sub die 19 Martii 1713.

Unicuique bene perscrutanti materias huius examinis Doctoratus in utroque Jure patere debet, s. Alfonso, tum septemdecim annos nondum habentem, revera solida scientia ornatum privilegium Doctoratus acquisivisse. Liceat tandem adhuc memorare, illud ultimum « punctum Ordinarium » examinis s. Fundatoris ex Cod. Just. 3, 1, 8 quasi ideam matricem apparere totius futuri operis Magistri Theologiae moralis: « Placuit, in omnibus rebus praecipuam esse iustitiae aequitatisque quam stricti iuris rationem ».

ADNOTATIONES

1) De modo scribendi « Liguoro » confer O. GREGORIO, *Contributi biografici. I Liguoro: S. Alfonso de Liguori. Contributi bio-bibliografici*; Brescia. 1940, 19-22.

2) I. e. *Corp. Iur. Can., Decretalium Collectiones* 3, 3, 1. En textus huius capituli: « Ut consultationi tuae breviter satisfiat, respondemus, quod R. miles tuae dioecesis, qui, sicut tibi humiliter est confessus, olim, quum in minori esset constitutus aetate, quum modicum sciret legere vel cantare, tonsuram tantum et coronam clericalem assumpsit, quam gestare inter milites et laicos erubescit, non est cogendus deferre habitum clericalem ». (Citatio secundum: AEMILIUS FRIEDBERG, *Corpus Iuris Canonici. Pars II, Decretalium Collectiones*; Lipsiae, 1881).

3) I. e. *Cod. Iust.* 5, 9, 1. En textus huius Legis: « Si qua mulier nequaquam luctus religionem priori viro nuptiarum festinatione praestiterit, ex iure quidem notissimo sit infamis. Praeterea secundo viro ultra tertiam partem honorum in dotem ne det neque ei testamento plus quam tertiam partem relinquat. Omnium praeterea hereditatum legatorum fideicommissorum suprema voluntate relictorum, mortis causa donationum sit expers. haec namque ab heredibus vel coheredibus aut ab intestato succedentibus vindicari iubemus, ne in his, quibus correctionem morum induximus, fisci videamur habere rationem. His etiam amittendis, quae prior maritus ei suprema reliquerit voluntate, quamquam haec, quae mulieri a priore viro relinquuntur et per immaturum matrimonium vacuata esse coeperunt, primo a decem personis edicto praetoris enumeratis, id est adscendentibus et descendentibus et ex latere usque ad secundum gradum, scilicet gradibus servatis, deinde praesumi a fisco iubemus. Eandem quoque mulierem infamem relictam hereditates ab intestato, vel legitimas vel honorarias, non ultra tertium gradum sinimus vindicare ». (Citatio sec.: *Corpus Iuris Civilis*, Ed. stereot., vol. 2, *Codex Iustinianus*, recogn. P. KRUEGER, Berolini-Weidmann).

4) Cum his, quae hucusque in hoc documento allata sunt, optime concordant, quae prima vice iam RP. A. FREDA ex aliis fontibus diligenter illustravit in commentario: *S. Alfonso Universitario: S. Alfonso de Liguori. Contributi bio-bibliografici* 81-110.

5) I. e. *Decretum Gratianum* 1, 71, 3. En textus huius capituli: « Placuit, ut quicumque in ecclesia vel semel eligitur, ab alia ecclesia ad clericatum non teneatur ». (Citatio sec. AEM. FRIEDBERG, *Corp. Iur. Can., Pars I, Decretum Magistri Gratiani*, Lipsiae, 1879. In hac editione Distinctio allata numeratur ut 72, in editione Romana, quae mihi non ad manus erat, ut 71 numeratur, sicut in documento).

6) I. e. *Corp. Iur. Can., Decretalium Collectiones* 3, 5, 3. En textus huius capituli: « Ratio nulla permittit, ut quod pro communi utilitate datum esse cognoscitur, propriis cuiusquam usibus applicetur ». (Citatio sec. AEM. FRIEDBERG, Lipsiae, 1881).

7) I. e. *Corp. Iur. Civ., Digesta* 2, 14. En textus huius Legis: « Huius edicti aequitas naturalis est. quid enim tam congruum fidei humanae, quam ea quae inter eos placuerunt servare? Pactum autem a pactione dicitur (inde etiam pacis nomen appellatum est) et est pactio duorum pluriumve in idem placitum et consensus. Conventionis verbum generale est ad omnia pertinens, de quibus negotii contrahendi transigendique causa consentiunt qui inter se agunt: nam sicuti convenire dicuntur, qui ex diversis locis in unum locum colliguntur et veniunt, ita et qui ex diversis animi motibus in unum consentiunt, id est in unam sententiam decurrunt. adeo autem conventionis nomen generale est, ut eleganter dicat Pedius nullum esse contractum, nullam obligationem, quae non habeat in se conventionem, sive re sive verbis fiat; nam et stipulatio quae verbis fit, nisi habeat consensum, nulla est. Sed conventionum pleraeque in aliud nomen transeunt: veluti in emptionem, in locationem, in pignus vel in stipulationem ». (Citatio sec. *Corp. Iur. Civ.*, Ed. stereot., vol. 1, *Institutiones*, recogn. P. KRUEGER, *Digesta*, recogn. THEOD. MOMMSEN, Berolini-Weidmann).

8) I. e. *Cod. Iust.* 3, 1, 8. En textus huius Legis: « Placuit in omnibus rebus praecipuum esse iustitiae aequitatisque quam stricti iuris rationem ». (Citatio sec. *Corp. Iur. Civ.*, vol. 2, Berolini-Weidmann).

9) Cfr. O. GREGORIO, *Contributi biografici. V Tra i cavalieri di Portanuova: S. Alfonso de Liguori. Contributi bio-bibliografici* 41-48.